

Котляров Сергій Олександрович,
курсант другого факультету економіко-
правової безпеки Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Круглова Ольга Олександрівна,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права та
процесу факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАХИСТ ПРАВ ОСІБ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Сьогодні поговоримо про цивільне судочинство. Почнемо з того, що таке цивільні права, та кому вони належать? Дане питання є важливим і цікавим, оскільки права та обов'язки використовуються кожною людиною в повсякденному житті таким прикладом може бути укладення договору купівлі – продажу у магазині або отримання кредитних коштів в банку, що свідчать про укладення кредитного договору, використання особою транспортного засобу, громадського транспорту, що свідчить про укладення договору перевезення. Все це є не поодинокі приклади цивільних прав, які використовуються кожною особою в повсякденному житті [1, с. 720; 3, с. 184].

Дуже цікавим і примітним є те, що норми Конституції України, як основного закону, не містять конкретного визначення, що являє собою цивільне право, закріплюючи певні види прав, зокрема туди входять і цивільні права – це право власності або право займатись підприємницькою діяльністю. Дуже цікавим є те, що цивільний кодекс, як основний акт цивільного законодавства закріплює порядок виникнення цивільних прав, зміну цивільних прав та обов'язків суб'єктів таких прав об'єктів, на які спрямований, і закріплює ряд видів таких прав. Цивільний кодекс не є єдиним актом цивільного законодавства. Також цивільним законодавством можуть охоплюватись і інші підзаконні нормативно – правові акти що регулюють цивільні права. Дуже важливим є те, що цивільне право являє собою певну міру можливої поведінки, зокрема це можливості які надані особі. Наприклад особа використовуючи свою власність, реалізую свої певні інтереси і таке право їй надано актами цивільного законодавства. Або особа укладає договір купівлі продажу і розпоряджається своїм майном на власний розсуд, що свідчить про її можливу міру поведінки [2, с. 55].

В чому полягає цивільне право? Тобто – це право на що? Тут дуже цікавим є такий момент, що зміст цивільного права становить так звана тріада

можливостей: це право поводити себе певним чином, право вимагати від інших осіб поводити себе певним чином, а також право звертатись за захистом свого порушеного права. Давайте розглянемо цю тріаду на практичному прикладі. Уявіть, що особа володіє квартирою, тобто у неї виникло право власності на квартиру. Особа може поводити себе на власний розсуд використовуючи свою квартиру як власність. Вона може здати її в оренду, або сама проживати в ній. Також особа може вимагати від інших осіб не порушувати своє право власності на дану квартиру: не заходити в цю квартиру, або не відбирати її. І дуже важливим в цьому випадку є те, що особа може захистити своє право власності на квартиру, якщо інші особи претендують на неї, або вони проникли туди, особа може звернутись до певних інституцій за захистом свого права. Це може бути судовий захист. Важливим є те, що право особи могло бути зведено нанівець, воно було б ілюзорним, якби вона не змогла б захистити своє його. Наприклад, якщо в особи відібрали її квартиру, порушили її право власності і вона не змогла б захистити своє право, то це право було б зведено на нуль, тому важливим в цій ситуації є можливість захистити свої права [3, с. 184].

Яким чином можна захистити своє цивільне право? Право на захист являє собою окремо-закріплене право. Воно полягає у впливі на суспільні відносини таким чином, щоб допомогти особі поновити її порушені, оспорюванні або невизнані права. Давайте розглянемо дану ситуацію на конкретному прикладі. Уявимо, що банк забирає у особи незаконно її автомобіль. Особа звертається за захистом до суду, який в свою чергу захищає права особи, шляхом в несення певного рішення, і зобов'язуючи банк повернути такій особі її автомобіль. Теорія виділяє три способи посягання на цивільне право – це порушення, невизнання та оспорювання. При порушенні цивільного права відбувається активна дія, внаслідок якої особа позбавляється в реалізації свого права. Розглянемо це на прикладі: особа взяла кредит в банку, і вчасно не повернула кошти. В даній ситуації вона порушила умови кредитного договору, а відповідно і цивільне право. Невизнання являє собою пасивну поведінку яка ускладнює особі реалізувати своє право. Уявіть ситуацію, ви прийшли до нотаріуса укласти договір, щодо вашої земельної ділянки, а нотаріус не визнає ваш документ на землю. Оспорювання – являє собою ситуацію, коли відбувається спір між особами. Розглянемо це на прикладі: в суді відбувається суперечка між колишнім подружжям щодо поділу майна. Дружина заперечує, що автомобіль належить колишньому чоловіку, вказуючи, що автомобіль належить їх сім'ї спільно.

Механізм захисту цивільних прав, в загальному вигляді можна поділити на дві групи. Перша – це судовий захист, який відбувається суді, друга група – це позасудовий захист, який виходить поза межі суду. Наприклад це адміністративний захист, коли особа звертається до органів державної влади або захист прав нотаріусом. Також це може бути самозахист.

Поговоримо про те, як суд захищає цивільні права. Дійсно, судовий захист є найбільш ефективним. Способи захисту являють собою механізми

ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РОЗВИТОК ПРИВАТНИХ ВІДНОСИН
В УКРАЇНІ

спрямовані на поновлення прав особи, які приводяться у виконання за рішеннями суду. Конкретний перелік способів захисту закріплений в законі. Давайте поговоримо про окремі з них. Визнання права. Прикладом може бути визнання права власності на квартиру в порядку спадкування. Прикладом примусового виконання в натурі може бути зобов'язання особою за договору поставки товару, передати товар певного виду. Відшкодування збитків відбувається при компенсації вартості автомобіля внаслідок аварії. Відшкодування моральної шкоди може бути близькому родичу загиблого при вбивстві [4, с. 344].

Як з'ясувати, який спосіб захисту необхідно застосовувати. Слід зазначити, що на початку, особа, яка звертається до суду, обирає конкретний спосіб захисту, а в кінцевому, дане питання вирішує суд. Для того щоб визначити конкретний спосіб захисту, слід з'ясувати вид цивільного права, яке було порушено або в яке відбувалось втручання, а також характер такого втручання. При цьому суд з'ясовує ряд обставин, які мають значення для справи. Це можуть бути і суб'єктивний склад, тобто він з'ясовує осіб відповідальних за втручання в право, також це може бути характер такого втручання, це була активна чи пасивна дія. І суд з'ясовує ряд інших важливих обставин, і виносить рішення, в якому і обирає кінцевий спосіб захисту [5, с. 456].

Якщо ми повернемося до прикладу щодо аварії за участі транспортних засобів, ми можемо побачити що буде недостатньо обрати особі спосіб захисту у вигляді відшкодування моральної шкоди, для цього, як правило, особи просять суд задовольнити вимогу про відшкодування збитків. Обов'язково зазначимо, що наведені нами раніше способи захисту не є вичерпними, і цивільний кодекс встановлює можливість застосування інших способів захисту цивільних прав, які передбачені законом або договором. Наприклад, Земельний Кодекс передбачає застосування такого способу захисту як встановлення порядку користування земельною ділянкою при вирішенні спору між сусідами.

Вищевикладене дозволяє зробити висновок про наявність окремих позитивних змін у системі судоустрою України, а також оптимізації законодавчого врегулювання судового захисту у цивільному процесі. Однак слід звернути увагу на необхідність внесення системних та більш детальних змін до цивільного процесуального законодавства.

Бібліографічні посилання:

1. Окреме провадження. Юридична енциклопедія: [в 6-ти т.] / ред. Кол. Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.] К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2002. Т. 4 : Н П. 720 с.
2. Головченко В. В., Головченко О. В. Правозастосування і захист прав людини в суверенній Україні : моногр. Чернігів : Видавець Лозовий В. М., 2012. стор 55

3. Цивільний процесуальний кодекс України : станом на 1 січ. 2012 р. Х. : Одіссей, 2012. – 184 с. (Закони України)
4. Васильєв С. В. Цивільний процес України : навч. посіб. К. : Центр учб. л-ри, 2013. 344 с
5. Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України та постанов Верховного Суду України у справах цивільної юрисдикції / упоряд.: Н. О. Гуторова, О. О. Житний, Т. В. Сараскіна. Х. : Одіссей, 2012. 456 с.

Куценко Анастасія Олександрівна,
студентка третього курсу
Навчально-наукового інституту права
Університету державної фіскальної служби
України

Науковий керівник:

Самілик Людмила Олексіївна,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права та
процесу Університету державної фіскальної
служби України

ЕЛЕКТРОННІ ДОКАЗИ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

На сьогодні в умовах стрімкого розвитку інформаційних технології та активного використання нових можливостей обміну інформацією в мережі Інтернет набуває великого значення електронна форма існування інформації. В Україні із набранням чинності нової редакції цивільного процесуального кодексу була здійснена спроба законодавчого врегулювання питань, які стосуються електронних засобів доказування. Електронні докази були визнанні самостійним засобом доказування.

Однак, попри позитивні зрушення, у Цивільному процесуальному кодексі України (далі – ЦПК) й досі недостатньо врегульовані питання, що стосуються порядку подання оригіналів та копій електронних документів, порядку та особливостей дослідження й оцінки таких доказів судом. Нечітке та неповне законодавче регулювання висвітлених проблем може призвести до неоднозначної судової практики та ускладнить цивільне судочинство з використанням електронних доказів. Зазначене обумовлює необхідність наукових досліджень.

Дану тему досліджували: К. Л., Бурганов Р. С., Вершинін О. П., Ворожбіт С. П., Горелов М. В., Каламайко А. Ю., Луспеник Д. Д., Мітрофанова М. О., Руда Т. В., Тертишніков Р. В., Фурса С. Я., Хацук Ж. В. та інші.

Електронним доказам присвячені статті 100 та 101 ЦПК України.